

כמו זה כתוב (תהלים כה) זְכַר רַחֲמֶיךָ ה' וְחִסְדֶיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה. מְעוֹלָם וְדָאִי. וּמְעוֹלָם שְׁלֵמָטָה לְקַח אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵם אֲבוֹת רֵאשׁוּנִים לְהִיּוֹת מְרַכְבָּה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן הִמָּה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאִי לְקַח אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מְעוֹלָם זֶה מִטְּתוֹ שְׁלֵשְׁלָמָה, שְׁכַתוֹב (שיר א) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר, כָּלֵם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים [שְׁמַרְי עֲדֵן לֹא תִּבְשְׁמָה].

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּשַׁעַת שֶׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָטָא וְגֵרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאָכֵי שָׁמַיִם, עֲזַ"א וְעֲזַ"ל, אָמְרוּ לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ הֵינּוּ אָנוּ בְּאֶרֶץ, הֵינּוּ צְדִיקִים. אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוּלִים עַל יֵצֵר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוּלִים. מִדְּהַפִּיל אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ, וְכַתּוּב הַגְּבֻרִים. וּבְשַׁעַת שֶׁיָּרְדוּ לְאֶרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ. חָטְאוּ וַנְּעַקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ התוספתא.

בֹּא רָאָה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים דְּקִיקִים בְּמִקּוֹם אֶחָד. אַחַר כֵּן עָקַר אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמִקּוֹם אַחַר וְהִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאל, מַה זֶה שְׁכַתּוֹב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֵתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחֵן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיק מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֵשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סְפָר עֲלִיּוֹן שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִי כָּלְלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סְפָר שְׁהוּא כָּלְלוֹת שְׁלֵמָעֵלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד (כו')].

וְדָאִי. וּמְעוֹלָם דְּלִתְתָּא נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֲנוּן אֲבָהֵן קְדָמָאֵי לְמַהֲוֵי רְתִיבָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אוּף הָכָא הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאִי נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מְעוֹלָם (ומאי הוא) דָּא מִטְּתוֹ שְׁלֵשְׁלָמָה דְּכְתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר פְּלָהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֲקָרוּן (ר"א ל"ג דְּהָא עַד לֹא אִתְבְּסַמַּת). (חסר כאן עיין

סוף הכפר):

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּשַׁעַתָּא דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לִיה בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצִוָּהוּ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָב וְאִתְגַּרַשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וְתָרִי מַלְאָכֵי שְׁמַיָּא עֲזָא וְעֲזָאל אָמְרוּ קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלּוּ הוֹינָא אָנָן בְּאֶרֶץ הוֹינָא וְכָאִין. אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוֹן יְכַלִּין עַל יֵצֵרָא בִישָׂא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יְכַלִּין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ וְכַתִּיב הַגְּבוּרִים וְגו'. וּבְשַׁעַתָּא דְּנַחְתּוּ לְאֶרֶץ עֲאֵל בְּהוּ יֵצֵרָא בִישָׂא שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ, חָבוּ וְאִתְעַקְרוּ מִקְּדוּשָׁתֵיהוּ, (עד כאן התוספתא) תָּא חֲזִי, כְּלָהוֹן נְטִיעֵן הָווּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא חַד. לְבִתְרָא עֲקָרֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתִּיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא וְאִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאל מָאֵי דְּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֵאשׁ אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחֵן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיק מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא

וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֵשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סְפָר עֲלִיּוֹן שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִי כָּלְלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סְפָר שְׁהוּא כָּלְלוֹת שְׁלֵמָעֵלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד (כו')].

(ס"א ספר דאיהו בללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סמרין רנא וכו) (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי חיד) (ואחיד לכל סמרין רנא דאדם קדמאה, ספר תליתאה דאקרי (ג"א ואקרי) תורה) דתורה שבכתב אדם קדמאה. ספר (ס"א תליתאה) דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים. הדא הוא דכתיב זה ספר תולדות אדם דא צדיק ודאי דעביד תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים. דהא ודאי כדין אתתקן פלא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא. זכר ונקבה בראם סתם חד אתפליל בחד.

מתניתין (ד"א וכו) פתיב, (משלי יח) מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב. דא הוא ספר תולדות אדם דרהיט בההוא מגדל

מבש	עוי	מיץ
גרג	וזה	יצד
דצב	זרו	היי
לקה	שוה	ונק

האי מגדל מאי עבידתיה. אלא דא הוא מגדל דוד. ודא הוא מגדל עז שם יי. וכלא חד. הקא ידיעא לבני מהימנותא דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב יהו"ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא).

ואמר רבי אבא ספר ודאי (נחתו) (נחית) ליה לאדם הראשון. וביה הוה ידע חכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין חפמי דרא. ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמה עלאה. ומשגיחין ביה וידעין ביה. וספרא דא נחית ליה מארי דרזין. ותלת

סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא [ג"א (נקרא) תורה] שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שפתיב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקיימו בדוגמה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

משנה. פתיב (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. זהו ספר תולדות אדם שרץ באותו מגדל. המגדל הזה מה מעשהו? אלא זהו מגדל דוד, וזהו מגדל עז שם ה', והכל אחד. כאן ידוע לבני האמונה זהו ודאי ספר תולדות [יש שלא גורסים] אדם. לבני האמונה סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. יהו"ה צדיק אדם לבני האמונה. (ראה ציור למעלה).

ואמר רבי אבא, ספר ודאי ירד לו לאדם הראשון, וכו' היה יודע חכמה עליונה. וספר זה הגיע לבני אלהים חכמי הדור, ומי שזכה להתבונן בו, ידע בו חכמה עליונה. ומתבוננים בו ויודעים בו. וספר זה הוריד אותו בעל הסודות ושלשה שליחים ממנים לפניו. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, אחז באותו ספר. כשיצא [ממנו] טס ממנו [לשר], התפלל ובכה לפני רבונו, והשיבו לו אותו כמו מקדם, כדי שלא תשכח חכמה מבני אדם וישתדלו לדעת את רבונו.

שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד בההוא ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למדיעא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.